

Motion till riksdagen 2013/14:Ub521

av **Jabar Amin och Mats Pertoft (MP)**

Rätten till grundläggande högskolebehörighet utan aktiv begäran

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla gymnasieutbildningar ska ge grundläggande högskolebehörighet utan aktivt sökande från eleverna.

Motivering

Utbildningssystemet har flera grundläggande uppgifter: att rusta unga människor för deltagande i det demokratiska samtalet, att ge dem intellektuell utveckling och förutsättningar för det livslånga lärandet, att ge dem möjlighet att skaffa ett yrke och egen försörjning. För att detta ska fungera väl krävs minskade avstånd mellan skola, samhälle och högre studier.

Dessutom ska även elever på yrkesprogrammen utrustas med kunskaper och förmågor som gör dem redo att delta i – och påverka – vår demokrati. De ska utveckla de förmågor som krävs för att påverka sin situation och sin omvärld. Människor som upplever makt över sitt liv är friskare och lever längre. Miljöpartiet vill ha ett utbildningssystem som öppnar dörrar, inte stänger dem.

I den gamla gymnasieskolan, under läroplan Lpf 94, var alla elever på yrkesprogrammen tvungna att läsa även de ämnen som gav grundläggande högskolebehörighet.

I och med den nya gymnasiereformen, Gyl1, är detta borta. Nu har pendeln svängt. Nu för tiden får ingen elev på yrkesprogram grundläggande högskolebehörighet om eleven själv inte gör ett medvetet val, och kräver att läsa de kurser (svenska 2 och 3 samt engelska 6) som ger grundläggande högskolebehörighet. Detta är alltså en förflyttning från den ena ytterligheten till den andra.

Fel! Okänt namn på

På sju av de tolv yrkesprogrammen i den nya gymnasieskolan finns det i dag möjlighet att läsa in grundläggande behörighet inom programmets ordinarie 2 500 poäng, om huvudmännen har valt att erbjuda sådana kurser och eleven utnyttjar sitt individuella val.

På de andra fem yrkesprogrammen däremot måste eleverna läsa utökat program, minst 100 poäng extra utöver de vanliga 2 500 poängen, för att kunna nå grundläggande behörighet.

Den förra modellen passade inte de skoltrötta eleverna eller elever som medvetet ville läsa till något yrke bortkopplat från högskolestudier. Den nya modellen riskerar att inte ge alla gymnasieelever möjlighet att läsa vidare utan att de aktivt begär detta, vilket inte är så lätt alla gånger. Och de som får läsa det utökade programmet för att få grundläggande högskolebehörighet måste göra det utan tiden för sitt program.

Tyvärre har regeringens reformer resulterat i att ansökningarna till yrkesprogrammet minskat drastiskt. Skolverket bedömer att en viktig anledning till att söktrycket till yrkesprogrammen minskar är att behörigheten till högre studier har försvunnit. Att eleverna så tidigt måste göra avgörande val är olyckligt, och leder till en tidig sortering av elever.

En bättre modell vore att se till att alla program kan leda till grundläggande högskolebehörighet, men att eleven får rätt till att välja bort de kurser som leder till högskolebehörigheten om eleven själv vill det. En sådan modell förpliktigar alla gymnasieskolor att ha beredskap för att alla elever eventuellt vill läsa in behörighet till högre studier. Nuvarande ordning är att eleven aktivt ska välja de behörighetsgivande kurserna för att han eller hon ska få behörighet till högre studier. Dessutom måste många elever, som tidigare nämnts, läsa ett utökat program om de vill ha grundläggande högskolebehörighet.

Exempelvis kan elever på Barn- och fritidsprogrammet få grundläggande högskolebehörighet endast om skolan erbjuder svenska 3 och svenska som andraspråk 3 som programfördjupning. För att eleverna på Bygg- och anläggningsprogrammet ska uppnå grundläggande högskolebehörighet måste de läsa utökat program med 100 poäng. För att eleverna på El- och energiprogrammet ska uppnå grundläggande högskolebehörighet förutsätts att skolan erbjuder engelska 6 som programfördjupning. För elever på Fordons- och transportprogrammet måste skolan erbjuda svenska 2 och 3 samt svenska som andraspråk 2 och 3 som individuellt val. Dessutom måste skolan erbjuda engelska 6 som individuellt val. Vad händer om skolan inte gör det?

Till följd av den omfattande kritik alliansregeringen har fått från flera håll har regeringen tvingats till viss reträtt. Således gav regeringen i mars i år Skolverket i uppdrag att fram till slutet av året fastställa vilka kurser som får ges inom ramen för programfördjupningen på yrkesprogrammen, så att elever på samtliga yrkesprogram (om de också utnyttjar sitt individuella val) kan ges möjlighet att få grundläggande behörighet inom ramen för 2 500 poäng.

Med ovanstående som bakgrund föreslår vi att alla gymnasieutbildningar ska kunna ge grundläggande högskolebehörighet i enlighet med ovan utan aktivt sökande från eleverna, och så länge eleven inte aktivt avstår från den rätten.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 3 oktober 2013

Jabar Amin (MP)

Mats Pertoft (MP)